

Наукова організація «Перспектива»

**ЕКОНОМІЧНИЙ
І СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ:
ТЕОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ,
УПРАВЛІННЯ**

*збірник наукових праць
з актуальних проблем
економічних наук*

Дніпропетровськ
2015

УДК 330.34(051)
ББК 65.0я5
Е 45

Е 45 Економічний і соціальний розвиток країни: теорія, методологія, управління: збірник наукових праць з актуальних проблем економічних наук / Наукова організація «Перспектива». – Дніпропетровськ: Видавничий дім «Гельветика», 2015. – 344 с.

ISBN 978-617-7178-77-3

У збірнику наукових праць зібрані статті, у яких розглядаються актуальні питання економіки, світового господарства і міжнародних економічних відносин, економіки та управління національним господарством, економіки та управління підприємствами, розвитку продуктивних сил та регіональної економіки, економіки природокористування, а також питання грошей, фінансів та кредиту, демографії, економіки праці, соціальної економіки і політики та інших галузей економічної науки.

Збірник призначено для науковців, викладачів, аспірантів і студентів економічних спеціальностей, а також для широкого кола читачів.

УДК 330.34(051)
ББК 65.0я5

ISBN 978-617-7178-77-3

ЗМІСТ

Абрамешкова Ю.А., Булавка И.В., Медведева С.О. ПРОБЛЕМЫ ВЫСВОБОЖДЕНИЯ ПЕРСОНАЛА В УКРАИНЕ И ПОИСК ПУТЕЙ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ДАННЫХ ПРОЦЕССОВ	7
Бакай Л.В., Корбутяк А.Г. ДОЦІЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ КОНТРОЛІНГУ ВИТРАТ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	13
Вудвуд В.В., Березовська О.В. СУЧАСНИЙ СТАН ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	18
Берьозкіна А.Ю., Колесник А.Л. ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ.....	26
Вороніна А.В., Жидкова М.Є. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В ПРОЦЕСІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	32
Вороніна А.В., Ніколаєва К.М. СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	42
Гуменюк М.М., Голіната М.М. ВИКОРСТАННЯ ПРОЦЕДУРИ «ДЬЮ ДІЛІДЖЕНС» В АНАЛІЗІ ІНФОРМАЦІЙНИХ РИЗИКІВ НА РИНКУ КАПІТАЛІВ.....	51
Голіната М.М., Юрій Е.О. ПІВНІДНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ DUE DILIGENCE, ЯК МЕТОДУ ЗНИЖЕННЯ РИЗИКІВ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	58
Гребенюк А.П. ПРИРОДНО-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК ФАКТОР ЕКОНОМІЧНОГО СУВЕРЕНІТЕТУ	64
Гриценко Д.С. ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ НА МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	70
Гудовата О.О., Кошик М.І. РЕАЛІЗАЦІЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ПІДПРИЄМСТВА ЗА ДОПОМОГОЮ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ.....	75
Гуменюк М.М., Дзюбак В.В. ФАКТОРИНГ ЯК ОСНОВНИЙ ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРІГОВАНІСТЮ	83
Гуменюк М.М., Дмитрашук А.І. ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ.....	89
Дубинник Т.В., Корбутяк А.Г. РОЗВИТОК РЕЙТИНГУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ	95
Смельянська Л.М., Халабов Ю.О. ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВЕ БЮДЖЕТУВАННЯ В УКРАЇНІ: МЕТОДОЛОГІЯ, РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	102

Сршова Н.Ю. СИСТЕМА ЗБАЛАНСОВАНИХ ПОКАЗНИКІВ ЯК ЕЛЕМЕНТ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В КОНТУРІ ЗАВДАНЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОВГОСТРОКОВОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	112
Юрій Е.О., Іванюк З.Я. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ ТА НАПРЯМИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ.....	119
Корбутяк А.Г., Іванюк З.Я., Данилевська М.І. ОПТИМІЗАЦІЯ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ.....	125
Ісар І.В., Юрій Е.О. МЕТОДИКА ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА.....	131
Корнілова І.М., Кеньо Х.І. ТРАНСФЕР ТЕХНОЛОГІЙ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СВІТОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ.....	138
Бортніков Н.Д., Кешенкова Н.В. БАНКОВСКАЯ ЛИДОГЕНЕРАЦИЯ: ЭФФЕКТИВНЫЙ СПОСОБ ПОИСКА И ПРИВЛЕЧЕНИЯ КЛИЕНТОВ.....	146
Кобзарєва А.Ю., Свизов М.В. СТИЛИ МЕНЕДЖМЕНТА И ОСОБЕННОСТИ ИХ ПРАКТИЧЕСКОГО ПРИМЕНЕНИЯ.....	151
Григораш Т.Ф., Ковтун Є.І. ПІЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ РОЗПОДІЛОМ ПРИБУТКУ.....	157
Лазарєва Є.В., Світлична В.Л. ОСОБЛИВОСТІ НОВОЇ ПАРАДИГМИ СУСПІЛЬСТВА – ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ.....	163
Чорношищук Т.І., Лужинська О.С. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ В УКРАЇНІ.....	174
Чорношищук Т.І., Мельник В.С. ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	180
Мельник Н.І. РЕЙТИНГУВАННЯ ЯК МЕТОД БАНКІВСЬКОГО НАГЛЯДУ.....	186
Мордяк І.А. СУЧАСНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІДПРИЄМСТВА.....	194
Русішко М.І., Назаренко В.Г. КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПЕРСОНАЛУ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЕЛЕМЕНТ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	201
Назарова Л.В. УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМИ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ.....	206
Назарова О.Ю., Чуприн К.С. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ.....	213

Бородін М.О., Никитюк А.В. МОДЕЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ ЗА ДОПОМОГОЮ ФІЗИЧНИХ ЗАКОНІВ.....	220
Ковалюк О.М., Нікітіна Я.В. ОСОБЛИВОСТІ НАРАХУВАННЯ МАТЕРІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПО ВАГТНОСТІ ТА ПОЛОГАХ З ВРАХУВАННЯМ ЗМІН ЗАКОНОДАВСТВА ВІД 01.01.2015.....	226
Овчарова Н.В. МОНІТОРИНГ ЕФЕКТИВНОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ ЦІЛЮВИХ ПРОГРАМ В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ.....	232
Піскун О.В., Міщенко Т.Г. ЗАСТОСУВАННЯ НЕЙРОННИХ МЕРЕЖ ДЛЯ МОНІТОРИНГУ СТАНУ ФОНДОВОГО РИНКУ.....	243
Пержун О.А., Попович І.В., Грубляк О.М. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ.....	251
Свердлова Ю.О. ПОКАЗНИК ІПР ЯК КЛЮЧОВИЙ ЧИННИК РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В УКРАЇНІ.....	258
Сікора О.А. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ АДМІНІСТРАТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ.....	266
Смалько І.С., Цыган Р.Н. ТАКТИКО-СТРАТЕГІЧЕСКИЙ УЧЕТ: НОВЫЙ ОРИЕНТИР РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ.....	275
Воропіна А.В., Солоня А.В. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В ДІПРІОПЕТРОВСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	281
Стороженко Ю.В. ПРОБЛЕМИ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	287
Титенко О.А. ВИНИКНЕННЯ ТА ОСНОВНІ ЕТАПИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ЕВОЛЮЦІЯ ПРЕДМЕТУ СУЧАСНОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ЕКОНОМІЇ.....	293
Григораш Т.Ф., Тищенко Ю.А., Чудік І.Ю. АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ НА ПРИКЛАДІ ПАТ «ДНСЗ».....	299
Федорчук В.П. ПІЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ФОНДІВ.....	305
Фурса В.А., Абеленцева О.В. АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ ПІДПРИЄМСТВ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ НА ПРИКЛАДІ «УКРЗАЛІЗНИЦІ».....	312
Ізюмцева Н.В., Шевченко А.В. ЛЮДСЬКИЙ РЕСУРС В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ.....	318

18. Гапоненко А. Управление знаниями. Как превратить знания в капитал / А. Гапоненко, Т. Орлова. – М.: Эксмо, 2008. – 400 с.
19. Захаров Н. П. Управление социальным развитием организации, Захаров Н. Л., Кузнецов А. Л., ИНФРА-М, 2006. – 263 с.
20. OECD Science, Technology and Industry Outlook. – OECD, 2010. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oecd.org/document/>
21. Мильнер Б. З. Управление знаниями: Эволюция и революция в организации / Б. З. Мильнер. – М.: ИНФРА, 2003. – 177 с.
22. Stewart T. A. Intellectual Capital: The New Wealth of Organization. – New York: Doubleday/Currency, 1997.
23. Аккоф Р. Планирование будущего корпорации. – М.: Прогресс, 1985.
24. Нонака Икуджиро, Такеучи Хиротака Компания – создатель знания. Зарождение и развитие инноваций в японских фирмах: пер. с англ. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2003. – 384 с.
25. Knowledge-based Economy. OECD, 1996 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oecd.org/>.
26. Економічні проблеми XXI століття: міжнародний та український виміри / [Юрій С. І., Савельєв Є. В. та інш.]; за ред. С. І. Юрія, Є. В. Савельєва. – К.: Знання, 2007. – 595 с.
27. Lundvall B.-Å. and Borrás S. The globalising learning economy: Implications for innovation policy, DG XII, European Commission. Bruxelles, 1998.
29. Федуллова Л. І., Корнєєва Т. М. Особливості економіки знання на сучасній фазі розвитку суспільства: теорія і практика розбудови в Україні // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 4(106). – С. 73-86.
30. Экономика основанная на знаниях: Учеб. пособие / Под общ. ред. А. Л. Гапоненко. – М.: Изд-во РАГС, 2006. – 352 с.
31. Салихов Б. В. Интеллектуальный капитал организации: сущность, структура и основы управления. – М.: Дашков и К, 2009. – 156 с.

Чорнопищук Т.І.

кандидат економічних наук, доцент
Вінницького національного аграрного університету
м. Вінниця

Лужинська О.С.

студентка
Вінницького національного аграрного університету
м. Вінниця

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

Анотація: У статті розкрито основні аспекти функціонування продовольчого ринку в Україні. Охарактеризовано європейський досвід використання методів державного регулювання продовольчого ринку. З'ясовано основні напрямки державного регулювання продовольчого ринку в Україні у сучасних умовах.

Аннотация: В статье раскрыты основные аспекты функционирования продовольственного рынка в Украине. Охарактеризовано европейский опыт использования методов государственного регулирования продовольственного рынка. Выявлены основные направления государственного регулирования продовольственного рынка в Украине в современных условиях.

Summary: The article describes the main aspects of the food market in Ukraine. European experience characterized using methods of state regulation of the food market. Found out the main directions of state regulation of the food market in Ukraine in modern conditions.

Постановка проблеми. Повноцінне забезпечення продовольством є одним із основних питань, що постійно супроводжують розвиток та функціонування сучасного суспільства. На сьогоднішній день людство так і не змогло розв'язати дану проблему, зважаючи на те, що чисельність населення з кожним роком збільшується, клімат змінюється та уповільнюються темпи виробництва сільськогосподарської продукції.

На сучасному етапі в Україні відбувається впровадження нових реформ, що зазначені у Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020»[9]. Певною мірою вони будуть стосуватися розвитку сільського господарства, підприємницької діяльності, також забезпечать високу якість продуктів та сприятимуть експорту товарів за кордон. Дані заходи суттєво вплинуть на функціонування продовольчого ринку, а він є особливим сектором економіки, адже на нього покладена одна з важливих функцій забезпечення населення продуктами харчування, державі необхідно застосовувати певні заходи для його регулювання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженнями проблем функціонування продовольчого ринку та впливу держави на аграрний сектор економіки займалися такі вітчизняні науковці, як: В. Олійник, О. Красноручський, М. Одінцов, Т. Лозинська, П. Гайдуцький, М. Зубець, Д. Міщенко. Проте, не всі аспекти даного питання були розкриті, тому воно потребує подальшого вивчення та аналізу.

Постановка завдання. Метою дослідження є охарактеризувати тенденції функціонування продовольчого ринку України, розкрити інструменти та основні напрямки державного регулювання відносин у даній сфері економіки на сучасному етапі проведення реформаційних заходів.

Виклад основного матеріалу. Сучасний стан аграрного сектора характеризується слабкістю, незахищеністю та неспроможністю самостійно функціонувати у вирії ринкових конкурентних умов. Затяжний процес кризи, який супроводжував аграрний сектор протягом усього періоду становлення ринкової економіки, не зник і не переродився в поступове відновлення комплексу. Він продовжується, проявляючись у тій чи іншій галузі. Про це свідчать такі факти, як спад виробництва, високий ступінь зношення основних виробничих засобів, зниження рентабельності сільськогосподарського виробництва, зубожіння сільського населення. Як відомо, аграрний сектор найбільш незахищений від негативних наслідків різного роду чинників нестабільності, що потребує виваженого обґрунтування подальших перспектив формування механізму державного регулювання цього сектора економіки. Звісно, виправити ситуацію неможливо без значних капіталовкладень та створення стимулів для прийняття високого ступеня ризику та реалізації продуктивного інвестування, а особливо активної ролі з боку держави. Саме їй належить захистити вітчизняного виробника від цінового диктату монополій, технологічної відсталості галузі. Ефективне державне регулювання галузі необхідне для подолання кризових явищ і забезпечення подальшого інтенсивного розвитку аграрного сектора економіки [5, с. 297].

Аграрна сфера є основним джерелом наповнення продовольчого ринку держави, а отже, без здійснення необхідного її регулювання з боку держави, неможливе повноцінне та ефективне забезпечення населення продуктами харчування.

Забезпечення ефективного функціонування ринків продовольства та сільськогосподарської продукції є передумовою успішного забезпечення продовольчої безпеки держави. Сучасні умови функціонування та розвитку ринкових відносин в економіці держави вимагають застосування принципово нових комплексних підходів до структурної перебудови економіки країни. Вони мають забезпечувати розв'язання проблем інфраструктури ринку, співвідношення між галузями інфраструктури та матеріального виробництва, їх пропорційного розвитку, а також створення умов для побудови та використання ефективних систем розподілу продукції на ринках товарів та послуг [3, с. 32].

Характеризуючи стан розвитку продовольчого ринку в загальному плані, можна відзначити, що існуюча в цей час система державного регулювання агропромислової сфери країни має несистемний характер. Багато з її елементів не мають чітких орієнтирів на майбутнє, по-справжньому законодавчо не оформлені. Крім того, деякі заходи державної підтримки застосовуються у відриві від інших форм регулювання, у результаті цього ефективність таких дій знижується. Наприклад, виділені дотації на придбання електросенергії, палива, насіння, добрив, погашення кредитів часто використовуються не по призначенню [6].

Для з'ясування стану продовольчого ринку України доцільно розглянути рівень цін на продукти. Згідно даних Держкомстату [8], індекс споживчих цін на продукти харчування у березні 2014 року склав 103,6% до аналогічного періоду 2013 року, та 102,5% до лютого 2014 року. Найбільше зросли ціни на яйця – на 21,3, фрукти – на 11,8%, цукор – на 10,4%. За даними обстеження НДІ «Українопромпродуктивність» 680 продуктивних ринків України, станом на 8 квітня порівняно з 1 квітня 2014 року залишаються стабільними ціни на хліб та яйця курячі. Спостерігалось незначне, в межах 0,1% – 1,0%, зростання цін на борошно пшеничне вищого гатунку, макаронні вироби, крупу гречану, пшоняну, вівсяну та манну, олію соняшникову, яловичину, свинину, м'ясо курей, сало, ковбаси варені, молоко, масло вершкове, сир твердий, сир м'який, сметану, моркву, буряк, огірки тепличні, яблука. Разом з тим, зросли ціни на капусту (на 10,2%), томати тепличні (на 3,6%), цибулю (на 2,8%), цукор (на 2,2%), картоплю (на 2%), рис (на 1,2%). За даними моніторингу цін, який здійснюється органами державної статистики, станом на 10.04.2014 у порівнянні з 31.03.2014 середні споживчі ціни знизилися (незначно) на цукор, сало, яйця, картоплю, буряк [10].

Отже, можна зробити висновок, що ціни на споживчі товари з кожним роком зростають, а доходи населення залишаються без змін, що негативно впливає як на розвиток самого продовольчого ринку та рівень життя суспільства.

Важливим показником, що характеризує забезпеченість населення продовольством є достатність споживання окремого продукту. Оптимальною вважається ситуація, коли коефіцієнт співвідношення між фактичним і раціональним споживанням дорівнює одиниці.

У 2013 році в Україні по більшості основних груп продовольства фактичне споживання знаходилося на рівні раціональних норм, або перевищувало їх. Також помітно, що українці в недостатній кількості споживають м'ясних, молочних, рибних продуктів, а також плодів, ягід та винограду. Проте у 2013 році дана

ситуація є кращою, порівняно із 2012. Споживання м'яса і м'ясопродуктів зросло на 3,1%, молока і молокопродуктів – на 2,8%, риби і рибопродуктів – на 7,4%.

Таблиця 1
Розрахунок достатності споживання продуктів харчування
(на особу на рік, кілограмів)

	Раціональна норма (розрахунки МОЗ України)	Фактичне споживання у 2013 році (дані Держстату)	Індикатор достатності споживання	Довідково: фактичне споживання у 2012 році (дані Держстату)
Хліб і хлібопродукти (у перерахунку на борошно)	101,0	108,4	1,07	109,4
М'ясо і м'ясопродукти	80,0	56,1	0,70	54,4
Молоко і молокопродукти	380,0	220,9	0,58	214,9
Риба і рибопродукти	20,0	14,6	0,73	13,6
Яйця (шт.)	290	309	1,07	307
Овочі та баштанні	161,0	163,3	1,01	163,4
Плоди, ягоди та виноград	90,0	56,3	0,63	53,3
Картопля	124,0	135,4	1,09	140,2
Цукор	38,0	37,1	0,98	37,6
Олія рослинна всіх видів	13,0	13,3	1,02	13,0

У 2013 році спостерігається тенденція до збільшення споживання населенням плодово-ягідної продукції на 5,6% у порівнянні із попереднім роком [2].

Отже, сучасний стан продовольчого ринку характеризується постійним зростанням цін на продукти харчування, тому багато українців не в змозі повноцінно харчуватися та змушені часто відмовлятися від таких продуктів, як м'ясо, риба та молоко. Тому, держава повинна активно проводити свою діяльність у сфері продовольчого забезпечення та звернути увагу на зарубіжний досвід вирішення даного питання.

Розвиток сільськогосподарського виробництва й продовольчого ринку в розвинених країнах має свою специфіку. Однак найбільш загальним для них є:

- забезпечення доходів виробників у сільському господарстві на рівні, що дозволяє основній масі товаровиробників вести розширене відтворення;
- захист національних ринків від конкуренції ззовні, що ущемляє інтереси сільського господарства;
- постачання населення продуктами харчування за прийнятними цінами, підвищення екологічності продовольства;
- створення економічних умов для експорту сільськогосподарської продукції, якщо це відповідає геополітичним інтересам держави.

У Європейському союзі регулювання на продовольчому ринку охоплює наступні основні сфери: ціни на сільськогосподарську продукцію; умови її виробництва і розподілу; систему ресурсозабезпечення; природоохоронну діяльність; соціальну інфраструктуру сільської місцевості [6].

Метою продовольчої політики Європейського союзу є досягнення високих стандартів безпеки продовольства, захист і поліпшення здоров'я споживачів, захист довкілля. Хоча систему безпеки продовольства ЄС вважають однією з найбезпечніших у світі, проте і в ній останнім часом зроблені істотні поліпшення, які повинні враховувати виробники продовольства [7, с. 105].

Реалізація цих заходів здійснюється на основі значних бюджетних витрат і видатків споживачів за рахунок більш високих цін, із застосуванням наступних механізмів регулювання: гарантована скупка надлишків продукції за мінімальними цінами, закупівельні й товарні інтервенції на ринку продовольства, специфічні форми пільгового кредитування, митне регулювання і інше [6].

З метою поліпшення сучасної системи й здійснення повного контролю за оборотом продовольства, Європейською комісією був розроблений документ щодо продовольчої політики спільноти, що має назву Біла книга про продовольчу безпеку (White Paper on Food Safety).

У розвинених країнах державне регулювання переважно спрямоване на обмеження виробництва продукції і підтримку внутрішніх цін на аграрну сировину і продовольство. Ретроспектива концептуальних підходів до регулювання АПК свідчить, що процес становлення системи державного регулювання за кордоном умовно можна розділити на три етапи:

1) створення нормативно-правової бази – інституційного середовища для діяльності ринкових суб'єктів;

2) розробка заходів, спрямованих на підтримку доходів сільськогосподарських виробників, забезпечення зростання пропозиції продукції з урахуванням експортних можливостей;

3) використання обмежувальних важелів з метою запобігання перевиробництву: застосування квот, субсидування експорту, підтримка внутрішніх цін за допомогою прямих виплат з бюджету [4, с. 69].

Державне регулювання продовольчого ринку в Україні насамперед має сприяти забезпеченню населення продуктами харчування, а переробних галузей – сировиною. Водночас, воно повинно сприяти нарощуванню експортного потенціалу галузей АПК, розв'язанню соціально-побутових проблем на селі, підвищенню ефективності підприємств продовольчої сфери, раціональному використанню земельних та інших природних ресурсів, збереженню довкілля. Збереження й раціональне використання ресурсів у сучасних умовах для багатьох країн стало визначальною метою, згідно з якою здійснюються всі технічні та технологічні перетворення.

Для України доцільною є розробка аграрної політики, яка б мала стратегічне спрямування на формування продовольчої безпеки і враховувала світові тенденції зменшення антропогенного навантаження на природне середовище.

Заходи державної підтримки аграрного сектора повинні відповідати таким основним критеріям:

1) відсутність викривлюючого впливу на торгівлю чи виробництво, або цей вплив має бути мінімальним і не стосуватися підтримки обсягів виробництва і цін;

2) фінансування через урядові бюджетні програми, а не за кошти споживачів продуктів харчування [1].

Державне регулювання продовольчого ринку в Україні має здійснювати координований процес управлінського впливу державних органів на сегменти ринку за допомогою макро- й мікро- регуляторів з метою досягнення його рівноважного стану. Формування макроекономічної рівноваги на ринку продовольства припускає сполучення підприємницької діяльності його суб'єктів і регулюючої ролі держави. У міру ускладнення ринкового механізму роль державного регулювання підсилюється, тому що в ринковій економіці збій в окремому елементі інтегрованого механізму стає істотним для суспільства. При цьому одночасно зростає ступінь відповідальності й ціна помилок при прийнятті необґрунтованих рішень на державному рівні.

Методи державного впливу на розвиток ринку продовольства розрізняються по масштабах, значенню й наслідках. Серед головних цілей можна виділити пріоритетні: створення ефективного ринкового механізму; забезпечення конкурентних переваг вітчизняним товаровиробникам. Крім того, деякі конкретні цілі розрізняються по об'єктах державного регулювання. При цьому необхідно виходити із послідства особистих, приватних і суспільних інтересів [6].

Важливо зазначити, що державне регулювання продовольчого ринку в Україні насамперед має бути спрямоване на оновлення та покращення устаткування аграрних підприємств, вдосконалення законодавчих актів у даній сфері, стимулювання розвитку великих сільськогосподарських підприємств, формування надійних каналів збуту продукції та підвищення платоспроможності та загалом рівня життя населення країни.

Висновки. Забезпечення населення продуктами харчування є важливою функцією, що має виконуватись державою. Україна володіє достатньою кількістю земель, ресурсів а також сировинною базою, яка потрібна для виробництва необхідних продовольчих товарів. Тому державі слід приділяти більше уваги політиці саме у аграрній сфері. У період проведення реформ в Україні очікуються позитивні зміни та адекватні ринковому механізму господарські інструменти щодо регулювання продовольчого ринку. Саме даним питання присвячено велику кількість трансформаційних перетворень у Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» [9].

Зважаючи на сучасний стан функціонування продовольчого ринку, держава має проводити активні заходи для його покращення та стабілізації.

Доцільно основну увагу приділити створенню оптимальних умов для функціонування сільського господарства, заохоченню підприємців займатися своєю діяльністю саме у даній сфері, контролю та впровадженню більш високих стандартів якості товарів. Активізувати такі зміни можна за допомогою таких інструментів державного регулювання, як:

- розробка ефективної нормативно-правової бази;
- створення ефективного ринкового механізму;
- забезпечення конкурентних переваг вітчизняним товаровиробникам;
- використання обмежувальних важелів з метою запобігання перевиробництву.

Література:

1. Гайдуцький П.І. Формування та розвиток аграрного ринку / П.І. Гайдуцький // Економіка АПК. – 2004. – № 3. – С. 4-15.
2. Звіт про стан продовольчої безпеки України у 2013 році. Статистичний щорічник за 2013 рік: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=ukUA&title=ZvitProStanProdovolchoiBezpekiU2013-Rotsi>

3. Красноручий О. Функціонування маркетингової інфраструктури внутрішніх ринків продовольства і сільськогосподарської продукції / О. Красноручий // Зб. наук. праць молодих вчених ТНЕУ. Вип. 9. – Тернопіль: ТНЕУ, 2008. – 31-35 с.

4. Лозинська Т.М. Теоретико-методологічні засади державного регулювання продовольчого ринку України / Т.М. Лозинська // Вісник Національної академії державного управління при Президенті України. – 2006. – № 1. – С. 65-70.

5. Ніжніков М.Л. Об'єктивна необхідність державного регулювання аграрного сектору в умовах системної модернізації / М.Л. Ніжніков // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія : Управління. – 2013. – Вип. 4. – С. 296-303. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nvamu_upravl_2013_4_38.pdf

6. Одінов М.М. Механізми регулювання розвитком продовольчого ринку / М.М. Одінов // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка» – 2011. – № 2. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=471>

7. Олійник В. Державне регулювання у сфері забезпечення продовольчої безпеки: зарубіжний досвід / В. Олійник // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2012. – Вип. 1(12). – С. 103-111.

8. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua

9. Указ Президента України № 5/2015 Про Стратегію сталого розвитку «Україна-2020». – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/18688.html>

10. Цінова ситуація на продовольчому ринку України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.agro-business.com.ua/2010-07-05-08-44-18/2155-2014-04-17-08-33-17.html>

Чорнопищук Т.І.

*кандидат економічних наук факультету менеджменту та права
Вінницького національного аграрного університету
м. Вінниця, Україна*

Мельник В.С.

*студентка
Вінницького національного аграрного університету
м. Вінниця, Україна*

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Анотація: В статті розглянуто основні тенденції формування кадрового потенціалу сільськогосподарських підприємств Вінницької області. Обґрунтовано основні напрямки вдосконалення щодо підвищення ефективності кадрового потенціалу.

Аннотация: В статье рассмотрены основные тенденции формирования кадрового потенциала сельскохозяйственных предприятий Винницкой области. Обоснованы основные направления совершенствования по повышению эффективности кадрового потенциала.

Summary: The paper examines the main trends in the development of human resources farms Vinnytsia region. Grounded main areas for improvement to improve the efficiency of human resources.

Постановка проблеми. Успішне вирішення завдань ефективного функціонування і подальшого розвитку сільськогосподарського виробництва першочергово залежить від формування справжнього господаря на українській землі, раціонального розподілу і використання трудових ресурсів, серед яких чільне місце займає сучасний молодий фахівець. Лише високий рівень освіти таких фахівців забезпечить відродження аграрного сектору економіки, сприятиме підвищенню ефективності виробництва сільськогосподарської продукції і загальному розвитку держави [1, с. 92].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання кадрової політики, її специфічні аспекти розглянуто в роботах таких авторів, як У.Б. Галицька, Н.І. Голоджун, Я. Гаврись, О.О. Васильєва, Р.В. Севастьянов, С.А. Ткаченко, Г.О. Закаблук та інші.

Постановка завдання. Метою написання статті є сучасний стан формування кадрового потенціалу, розробка теоретичних і практичних засад формування кадрової політики на сільськогосподарських підприємствах Вінницької області та обґрунтування шляхів її удосконалення.

Виклад основного матеріалу. Найбільш важливим елементом продуктивних сил і головним джерелом розвитку економіки є люди, тобто їхня майстерність, освіта, підготовка, мотивація діяльності. Тому потрібно розглядати не тільки взаємозв'язок кількісних та якісних характеристик кадрів підприємства, але передусім, їхні потенційні можливості забезпечувати досягнення завдань перспективного розвитку. Сукупність таких здібностей і можливостей кадрів відображено в кадровому потенціалі, який необхідно правильно використати для досягнення підприємством поставлених перед собою цілей і завдань; зайняти високі позиції на ринку; отримати довіру від споживачів [2].

Кадровий потенціал – це трудові можливості підприємства, здатність персоналу до генерування ідей, створення нової продукції, його освітній, кваліфікаційний рівень, психофізіологічні характеристики і мотиваційний потенціал [3].

Формування кадрового потенціалу підприємства являє собою складний і довготривалий процес набуття й використання навичок, знань і умінь, який охоплює собою відповідне навчання, набуття практичних навичок і конкретне їх цільове використання в певних умовах. Результативність цього залежить від особистого потенціалу працівника, як сукупності якісних характеристик людини, які визначають можливість й межі участі у трудовій діяльності [3].

Аналіз свідчить, що в Україні значні демографічні та соціальні проблеми негативно позначаються на процесах формування і розвитку кадрового потенціалу і зокрема низький рівень народжуваності і високий рівень смертності дітей зменшує демографічну основу майбутнього кадрового потенціалу. Існує проблема зниження рівня здоров'я та працездатності населення, зниження якості освітньо-професійної підготовки кадрів її структурної невідповідності потребам виробництва. Внаслідок цього виникають втрати людського і кадрового потенціалу, що негативно позначаються на можливостях економічного зростання. Тому, дослідження проблеми формування і використання кадрового потенціалу є актуальним [2].

Останнім часом в аграрній сфері економіки України відчувається недостатнє забезпечення кваліфікованими кадрами, здатними вирішувати складні виробничі питання. Це можемо підтвердити такими показниками зайнятості населення на сільськогосподарських підприємствах Вінницької області [4, с. 125] (табл. 1).